

TIEN BIJBELSE AMBTSDRAGERS

4. DE REFORMERENDE AMBTSDRAGER: JOSIA

Nu ik op het punt sta een beslissing te nemen, die het leven van mijn volk volkomen zal veranderen, beef ik van vrees. Ik heb als klein kind al de God van mijn voorouders, JHWH, willen dienen. Ik heb Hem lief. Vandaag heeft mijn schrijver, Safan, mij een boek gegeven. Gevonden in de tempel. Ik heb het gelezen. De inhoud schokte mij. Het boek brengt om zo te zeggen de Thora rechtstreeks naar mij toe. Geboekstaafde wil van de Here God. Maar mijn volk is volkomen afgedwaald van deze goddelijke wilsbeschikking. Ik kreeg een gevoel van diepe ontsteltenis, ja, van berouw. Ik scheurde mijn kleding als teken van boetedoening en schuldbelijdenis. Ik wil mijn volk oproepen tot wederkeer naar de ene God. Ja, dat doe ik. Al beef ik om de radicaliteit ervan. Maar ik zet dit door. God wil het. Hij wijst mij de weg naar het rechte doel: één God, één volk, één tempel!

Koningambtsdrager

Zo ongeveer moet koningambtsdrager Josia het beleefd hebben. Een vorst, waarvan de Bijbelschrijver meldt, dat er noch voor, noch na hem zo'n koning in Israël geweest is. Een zeldzame aanduiding!

Hij was jong koning. Maar hij wist van optreden. Een krachtige persoonlijkheid. Bovendien een van de weinigen, waarvan de Schriften vertellen dat hij deed wat recht is in de ogen des Heren.

Zijn kracht lag niet in zijn politiek. Als hij in 640 voor Christus aantreedt, taant de kracht van de grote machthebber Assur of Assyrië. Met de val van Ninevé in 612, een enorme "Wende" in de geschiedenis, leek de neergang van de grootmacht beslist. Josia maakte daar gretig gebruik van. Hij breidde zijn rijkje Juda uit naar het noorden en annexeerde delen van het vroegere Tienstammenrijk. Was dit geen erfland, ooit ongedeeld beheerst door David en Salomo? Maar als farao Necho II van Egypte in een snelle veldtocht het verzwakte Assur te hulp schiet en in zijn opmars Juda passeert, bindt Josia een vergeefse strijd tegen hem aan. De jonge koning sneuvelt bij Megiddo.

Nee, Josia's kracht lag in zijn gelovige persoonlijkheid.

Al heel jong neemt hij hervormende maatregelen. Hij dient de ene God van Israël, JHWH. Die verdraagt geen goden-concurrentie. "Gij zult geen andere goden...." Josia trekt de consequenties uit de Thora. Hij beëindigt de zonnecultus, breekt de Baäl- en Astartedienst, zuivert het land van offerhoogten en godenbeelden.

In het kader van zijn reformatie past ook de zuivering van de tempel in Jeruzalem. De dienst van JHWH wordt hersteld. Priesters van buiten de stad worden in de tempeldienst ingeschakeld. Hij centraliseert de eredienst: één God, maar ook één tempel!

Het Boek

Tijdens de restauratie van de tempel vindt de priester Chilkia een bijzonder boek. Hij overhandigt het aan de schrijver Safan en die geeft het aan koning Josia. De lezing van het boek overtuigt de koning van de noodzaak tot een radicale reformatie van de godsdienst.

Wat was dat voor een boek?

Men is het er over eens, dat het hier ging om de kern van het boek Deuteronomium. Een stuk Thora, dat koning en volk van hun stuk brengt : Zoals het hier aangewezen wordt, hebben we niet geleefd. We zijn afgeweken. We hebben de normen en waarden van de Thora ingewisseld tegen spelregels van heidense snit, de ene God vervangen door een pantheon van goden, de ene tempel door tal van heiligdommen, het ene volk door een in tweeën gebroken Israël.

Koning en leiders doen boete. Zak en as. En onder Josia's leiding komt het tot een massale verbondsvernieuwing en een totale reformatie van het godsdienstig leven. Op grootse wijze wordt een vernieuwd Pascha gevierd. In de vorm anders, in essentie gelijk aan vroeger: feest van de Bevrijding. Van het ene, ongedeelde volk. Israël.

Kwam het volk van harte daarin mee? De geraadpleegde profetes Chulda weet van niet. Het oordeel is onontkoombaar. Maar... niet in Josia's regeerperiode.

Reformatie

Reformatiekerken willen vanouds "semper reformanda" zijn: telkens weer reformerend. Daarbij zoeken wij het meer in zachte drang dan in harde hand. Josia's reformatie bevat daarvoor enkele essentiële elementen:

Telkens is *ontdekking* nodig van aan het geloof vreemde smetten, ballast, uitwassen, verstar-ring. Leidend tot *verootmoediging*.

Daarbij is altijd weer vereist de *terugkeer*. Samen op weg naar de Bron: de *Schriften*, voor ons naast de Thora en de Profeten ook het Evangelie.

Dat betekent echter niet alleen *terug*, maar ook *vooruit* op de weg. Ook Josia restaureerde het Pascha niet alleen, hij vernieuwde het tot een viering zoals *zijn tijd* en *zijn situatie* die nodig hadden.

Net als deze koningambtsdrager zullen we de reorganisatie van kerk en gemeente wel ter hand nemen, maar in de wetenschap dat geen echte vernieuwing zich zal doorzetten zonder de vernieuwing van het *hart*.